Ч. 37 Неділя 16 (28) лютого 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і **Адміністрация**: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Сам один.

Одну характеристику наших відносин більше схопила „Буковина“ дуже вірно і зручно та помістила єї під повисшим заголовком. Автор тої характеристики, прізвавши себе Spectator-ом, пише:

Та черта в характері рускім є наша питома: хочеш справді що зробити для народу, то не закладай ніколи ніяких комітетів, не скликуй нарад, не шукай помічників, бо тілько спутаєш сам себе, а проте таки сам один мусиш все зробити. Лише тоді, коли хочеш якусь справу вбити або звести ні на що, поручи єї комітетови, виділови, або якій більшій громаді людий; — будь певний, що громада справу вбє. „Я тоді стою найсильнійше, коли сам стою!“ каже герой драми Ібзена „Ворог люду“. Так само може про себе сказати кождий правдивий приятель і робітник руского народу.

Куди не глянути: чи у виділи руских товариств, чи в комітети виборчі, чи в анкети, скликані для якоїсь наради, — всюди бачимо одного чоловіка, котрий за всїх робить і думає і тілько без потреби вбпрає свою роботу в таку пусту декорацию, що називає ся у нас громадою. До подаваня рад у нас громада вправді охоча, але до виконаня рад лишає ся чоловік все лиш сам один.

Віче кінчить свої наради резолюцією: „Поручає ся комітетови зробити се і те“. Загальні збори товариства ухваляють: „поручає ся виділови довести до ладу ті а ті справи!“ Відтак вічевики йдуть на пиво, члени товариства ідуть спати, лишає ся комітет або виділ. Комітет і виділ починають думати і радити; в мініятурі грають дальше ролю ту саму, що віче або загальні збори. Вкінци поручають виконанє всего чоловікови, про котрого вже знали наперід і без наради, що нїхто инший, лише він то зробить, не тому, щоб він евентуально був найспосібнїйший, лише тому, що він *хоче* працювати, а другі хотять лише приказувати.

Комітети і виділи ратують свою славу і поважанє завсїгди лише роботою такого одного чоловіка; зробить він що добре, то до сего приписує ся зараз цілий виділ; зробить він поневолі що зле, то лиш сам один терпить, бо виділ або комітет не бере єго провини на себе, ще й нарікає на него. Комітети і виділи є на то, аби ділили ся славою і заслугою, коли справа поведе ся; до роботи є лиш він сам один, той чоловік, що сумними очима глядає все надармо у громадї робітника і правильно при кождій справі каже: „Дайте менї, я то зроблю!“ Громада передає єму роботу не з подякою, тілько з виглядом таким, як би хотіла сказати: „Ну, розуміє ся, адже не для громади така мала робота!“ *Він* є волом робучим і тому, що не відзиває ся, то на него кладуть тягарів без кінця і міри — він є волом, отже нехай робить, а иньші є „патріоти“....

Коло такого нещасного „вола“ в кождім товаристві збирають ся паразити, а по нашому — як проф. Верхратский каже — галапасники. Від старого й молодого „віл“ мусить слухати порад, що дуже подобають на прикази; від старого й молодого мусить слухати догани, коли перетяжений роботою чогось на час не зробить або зле зробить. Кождий член товариства уважає єго доконче потрібним, бо коли товариство заслужить ся, то кождий член ту заслугу і собі приписує; але кождий член єго маловажить, так як маловажать люди вола, коли про него кажуть: „Чого більше можна від него жадати, як лиш мяса?“ Чого більше можна від такого робучого вола в товариствах жадати, як роботи?

Єго охоту до працї всї знають: обернувши єго працю на гроші, можна означити відносини громади до него в такий спосіб: коли він дасть 10 зр. на громадскі цїли, жадають від него, аби дав 20 зр., коли дасть 20, то жадають 40 і т. д. Але ті, що жадають, за одного риньского хотять бути славними на всю Русь патріотами...

Він стоїть сам один, хоч жиє у громадї. Робота зі всїми приємностями і клопотами — то єго зачарований сьвіт, з котрого не має коли виглянути на правдивий сьвіт. Слухає громади, але проте роботу робить так, як розуміє сам один без нїчиєї поради, бо аж в роботї показує ся, як єї можна виконати, а того громада не знає. Зробивши одно, він не має часу власному дїлу придивити ся, бо инша робота жде. Так минає єму рік один і другий і десятий — і коли він тоді припадково розгляне ся по Руси, бачить нараз, що всї галапасники, котрі покрали єму єго заслуги, славлять ся на Руси як великі патріоти, а єго майже нїхто не знає. Єго бере жаль, на котрий він не має иншої ради, як лиш убити єго новою роботою....

Бачили ви дикий хміль, що заривши ся в тїло деревини над рікою, оповиє єї довкола,

---

6)

В замку і в підзамчи.

Оповіданє з ческого

БОЖЕНИ НЕМЦОВОЇ.

(Дальше).

Що Клярка ділить свою їду з хлопцем, та що до того випрошує ще для него дещо від кухаря, замітила мати; воротар і дехто з службп також бачили кождого дня, що ходила до воріт, але о тім не говорили дальше, вже хочби з тої причини, що кожде мало досить що робити з собою і з своїми панами. І Сара не підглядала тепер Клярки так, як перше, бо мусїла сидїти коло панї, котра кілька разів на на день перебирала ся та й сама она не мала часу, бо в замку було богато мужескої служби, з котрої мамзель Сара радаб була котрого небудь для себе зловити. Тому то прибирала ся і малювала та спрошувала до себе, частуючи ласощами. Клярка не приставала до неї, і то було їй дуже мило, бо Клярчина красота впадала зараз панам в очи і де она була, там не бачили мамзель Сари. Клярка була для всїх чемна, але понадто не уважала, чи хто пан чи нї і наймилїйше було їй, коли могла вечер посидїти в материній комнатї, або вийти з нею до саду або в поле, де єї все умисне чи припадком стрічав писар Калина і відводив до дому.

Однако пощастило ся мамзель Сарі, що один з тих чужих слуг — пан Жак, льокай — в нїй — не залюбив ся, то нї! — але підлещувавсь їй і задумав єї ужити яко знаряд до своєї користи. Він служив у одного барона, але не стояв так добре як старий Йосиф у пана Скочдополе і тому вигадали обоє з мамзель Сарою, що коли би він (пан Жак) міг дістати ся до служби в тім домі, то було би о много ліпше, бо обоє поділились би відтак властию. Мамзель Сара вправді не укривала перед собою трудностий, з якими треба би бороти ся, аби можна старого Йосифа висадити з єго місця, але не тратила надії і була готова ужити всїх своїх підступів і сил, щоби Жак як не до пана, то бодай до панї дістав ся до служби. То були ті гадки, котрі веліли їй забути на всї инші річи, на котрі коли инде добре уважала, хоч не належали до неї і для котрих навіть забула тепер і на свого пестія Жолїнка, так що анї не носила єго на руках анї не бавила ся з ним. А коли побачила і Кляку, як ішла з писарем і з ним розмовляла, то се не доводило єї до такого гнїву як перше; кидала лише за ними з погордою оком, гадаючи собі: „Ти простаку в тій полотнянцї навіть не варта моєї любови — та й менї й не пристоїть о тім думати!“ — Певне: пан Жак цілий рік не вилазив з чорного фрака і білої камізольки, а на сухім тїлї мамзель Сари висїв заєдно шовк, в ухах ковтки, на пальцях блестїли перстенї. Від него заносило пачулею, а від неї фіялковою перфумою.

Клярка все просто, чисто одїта не носила ніяких дорогоцїнностий, їй вистала єї краса; не поливала ся перфумами, бо була сьвіжа і здорова. Писар Калина мав також фрак, мав і білу камізольку; давав собі робити у Сикори заки приїхали паньство, щоби міг їм гідно представитись. — Пан управитель порадив єму, аби собі дав ушити фрак ту загально приняту одежину в паньскім сьвітї. Але в будні дни ходив Калина коло господарства і носив лише полотнянку. Не маючи нагоди ходити по паркетах і коврах прийшов нераз до панї ключницї і в юхтових чоботах, а коли входив до дверий, завіяло від него в комнатї лїсом і полем. Лице у него було обгоріле як у цигана, а й руки не були нї білї нї мягкі. Але Калина міг одїти ся і в міховину та підперезати ся перевеслом, а Клярка могла завинути ся в павутину — то й тоді обоє не переставиб любитись. Не дурно то кажуть: „Хто кому миленький і невмитий красненький“. Клярцї і Калинї не бракувало нїчого иншого лише служба економа, всьо проче було би прийшло само з себе. Они то дуже добре знали, хоч ще не говорили; але коли Калина від серця загнївав ся на псиска, через котрого попав в немилість у панї і в Сару — Клярка заєдно зітхала.

Калина надіяв ся на пана і управитель пішов зараз другого дня по єго приїздї до него, щоби промовити добре слово за Калиною: але Сара вже першого дня наговорила пани, а панї ще за сьвіжої памяти пожалувала ся панови, що неповоротний писар трохи не згладив зі сьвіта єї Жолїнка. Але не лише неповоротний був писар в єї очах, він був і лукавий, глупий та простак... Пан Скочдополе вислухав єї терпеливо, не сказав нї бе нї ме, а панї також більше не сказала; она привикла, що єї чоловік всьо, що їй не злюбило ся, відправляв, а що їй подобало ся то їй давав —

по галузях деревини вилїзе в гору, пустить парости ще висше деревини і дивить ся на свою кормительку згори та насьміхає ся? Деревини майже не видко, але дикий хміль пишає ся против сонця і розростає ся в гору і вширш чужим коштом. — —

Так, так! є в нас поодинокі робучі воли і є — тьма „патріотів“...

Новинки.

Львів дня 27-го лютого 1897.

— **Є. Е. п. Президент Міністрів** ґр. Казим. Бадені приїхав вчера пополудни курверским поїздом з Відня до Львова, щоби взяти участь в похороні своєї матери ґр. Цецилії Баденьової. Похорон відбув ся нинї передполуднем з дому жалоби при ул. Коперника на Личаківске кладовище.

— **Шайка отруйників.** З Годмезе-Вашарґелї на Угорщинї доносять: За кілька днїв відбуде ся тут розправа против шайки отруйників, котрої злочини будуть імовірно виїмкові навіть в нашім столїтю. З вирахованем і безсердечно убивали дїти своїх родичів і родину, жінки чоловіків, щоби дістати за них асекурацию. В Годмезе-Вашарґелї єсть кілька похоронних товариств, котрих членп за незначною річною оплатою забезпечують по своїй смерти родинї удїл на кількасот зр. Щоби прийти в посїдане таких удїлів, звязали ся обжаловані разом, аби свояків просто позбавлювати житя отруєю. Шайка складала ся з шістьох женщин і двох мужчин, з котрих один отруїв свого вітця, матїр, жінку, тестя і кількох инших чужих собі людий. За кожду жертву одержав кількасот зр. Злочинцї належать до верстви реміснячої і ходили пильно до церкви. Злочинів допускали ся при помочи арсенику і то в такий спосіб: До їди давали по трохи арсенику, так, що ті, що з'їли, чули в жолудку болї. Тодї взивано лїкаря. Лїкар не причуваючи нїчого злого, записував лїк, замість котрого подавано недужим вже більші скількости арсенику. По тиждни жертва умирала, а візвані лїкарі констатували смерть природну. Обжаловані признають ся з цїлою безличностию до вини. — Злочинцї заробляли на тих своїх убийствах добрі гроші, бо їх жертви часто належали не лише до одної асекурациї, але часом і до кільканайпятьох, за оплатою по кількадесять крейцарів річно. Длятого лучало ся, що не один з убийників забирав по смерти жертви і по кільканайцять тисячів зр. Слїдство не викрило доказів вини лїкарів, але ствердило, що они дуже недбало і легкодушно виповняли свої обовязки, бо при посмертних оглядинах спускали ся майже все на то, що їм говорила одна із спільничок злочинної шайки, акушерка. Тота акушерка купувала також отрую в Сеґединї від одної женщини на ринку, котра продавала сїльским дївчатам маленькі скількости арсенику змішаного з цукром, під назвою „певного средства на удержане красоти“. Таких кільканайцять кульок завдавано відтак усмотреним до убитя жертвам до їди. — Своє ремесло вела шайка від кількох лїт, аж вкінци каси похоронні стали нарікати на страти і почали звертати пильнїйшу увагу на заасекурованих членів. В той спосіб дійшли до відкритя злочину, але не зараз, бо слїдство зачало ся ще 1894 року, а ледве тепер скінчило ся. Викрито, що за вісім лїт шайкл отруїла 70 осіб. Остаточний вислїд зробив велике враженє на Угорщинї. Почато пильнїйше уважати на каси похоронні, пригадувано собі, що тут і там умер хтось заасекурований несподївано і зродило ся підозрінє, чи та шайка не мала своїх агентів та чи не була розширена і на инші сторони Угорщини. Всьо то викаже ся при розправі — бо як сказано, злочинцї супротив нагромаджених доказів признають ся до вини.

— **Урод**. В Арадї на Угорщинї породила одна жена дитину, незвичайне чудовище. Дитина та мала голову покриту довгим волосєм, троє уст, три носи, троє очий, чотири руки і чотири ноги з величезними нігтями. Дитина жила лиш 5 годин. Тїло її відіслано до анатомічного музею в Будапештї.

— **Велике нещастє** скоїло ся в Сучаві дня 19-го лютого. На рїцї Сучаві ішла велика крига, а на мостї стояло кільканайцять робітників з гаками і джаганами, щоби розрубувати криги і боронити міст від напору води. Коло робітників зібрав ся більший гурток цїкавих людий, між ними і богато дїтий, що придивляли ся розбурханим филям ріки. Нараз заломило ся поруче, на котре опирали ся люди на мостї і близько сорок осіб упало до води між криги. Дехто зловив ся моста, дехто видрапав ся на кригу і таким способом уратував ся від смерти. Один жовнїр Вільгельм Штарк виратував при тій нагодї пятнайцятьом особам житє. Та мимо того утопило ся, як до тепер сконстатували, осьмеро дїтий і одна доросла особа.

— **Видумки народні.** З Чорного Потока пишуть до черновецкої „Буковини“: Підчас правиборів рухнули ся у нас т. зв. Канадники, легкороби і гостї Лейбові, а вороги всїх тих, що їм відраджують утїкати за море, як сьвященика, учителя і других приятелїв бідних мужиків — і розголосили, що вибирають посла до Канади, поклали своїх виборцїв — таких як они — і були би може перейшли, як би не жиди, а в їх тут добра горстка. Ще инші видумані чутки пустили в селї, піби мали би собі цїсаря до Канади вибрати, бо кажуть, що в Канадї нема цїсаря, то і права не буде, а люди там самі без права злодїя де небудь і за що як злапають, вішають бідного без суду і права на гак, стовп, вербу або корч, ба і таких, що не хотять робити, також вішають — навіть нема до кого рекурс подати. Такі там у Канадї безправства.

— **Конкурс.** Видїл товариства „Руска Бесїда“ у Львові розписує сим конкурс на самостійного директора народного театру „Рускої Бесїди“ у Львові. Услівя: 1) Обнятє театру у власний заряд наступає дня 1 цьвітня с. р.; 2) Зложенє відповідної кавциї; 3) Предложенє сьвідоцтв дотеперішного занятя. Поданя належить внести на письмі найдальше до 15 марта с. р. до видїлу тов. „Руска Бесїда“ у Львові, Ринок ч. 10, де також засягнути можна близших пояснень.

Від видїлу „Рускої Бесїди“ у Львові дня 17 лютого 1897.

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і вихованє.

Добрі ради.

Може хто з наших Вп. читателїв господарів буде так добрий

тому і сим разом гадала, що вистане і тих кілька слів, та що о тім не треба більше говорити.

Коли-ж управитель прийшов на другий день потім до пана і став просити за Калиною, сказав єму пан:

— Мій милий пане управителю! Я знаю, що нїхто більше не заслугує на те місце від Калини, я єго люблю, але моя панї дуже на него гнїває ся, що мав їй збавити песика; тому не можу єму дати тепер нїякої надїї. Не хочу мати в хатї неспокою.

Управитель почав панови оповідати як то було і що лише мамзель Сара підмовила паню та всьо панови ясно виложив. Але пан Скочдополе не був такий глупий як здавав ся — він добре знав, як то дома дїєсь.

— Ну, нехайже Калина буде тимчасом писарем як був, а економом не зроблю нїкого, нехай то трохи уложить ся. Розумієте?

— Розумію, ласкавий пане. То так: коня не бий, а жінки не полохай — як хочеш з ними добре вийти — засьміяв ся управитель.

— Добре кажете, пане управитель — сьміяв ся пан Скочдополе, поклепавши єго по рамени. Розуміли ся.

Мимо того Калина дуже був згризений тою малою потїхою і коли би був знав, де іти та коби не ішло єму було о Клярку, то був би зараз подякував за службу. Але управитель потїшав єго.

— Будьте лише терпеливі Калино, мине смуток, прийде радість.

Та Калину не тїшили ті обіцянки і потїхи. Від того часу як пан приїхав, був майже все сумний і задуманий і був би може ще довго такий був, колиб було не лучило ся щось, від чого змінили ся дещо не лише єго обставини, а й инших.

VI.

Як вже було сказано, мамзель Сара, сидячи при пану Жаку або затоплена в гадках о будучности, забувала на всьо і на свого пестія. Мала иншого лїпшого. Було то недовго по пановім приїздї, день був парний, товариство бавило ся то в холоднім сальонї на долинї, то проходжувало ся по огородї в тїни. Служба пішла за приміром своїх панів: одні спали, другі от так плентались без роботи, инші знов забавляли ся як хотїли. В комнатцї мамзель Сари був холодок; она шила, Жак сидїв коло неї і бавив ся то наперстком, то воском, розскубував порозкидані кусники якоїсь матерії, пришептуючи Сарі богато всяких гарних слів, хоч они не ішли єму цїлком з серця. Але мамзель Сара вірила, була вся щаслива, бо єго лестні слова здавались їй солодші від меду. Льокай приніс песикови друге сніданє: сїкані легкі якоїсь птицї — на порцеляновім тарели. Иншим часом Сара все приглядала чи їда сьвіжа, чи таріль досить чистий, чи не ма в мясї костий і т. ин. — але того дня анї не подивила ся, була рада, що льокай гнеть відійшов. Навіть того не замітила, що льокай не зачинив дверий, ба навіть не стояла коло Жолїнка, хоч він обернув до неї свою голову, ждучи чи не приступить до него. Сара не ворохнулась і пес почав їсти. Коли скінчив, прийшов до мамзель і став перед нею; ждав, що обітре єму писок так як все обрусиком — але она не уважала на него, аж пошкробав її лапою.

— Іди, здохляку, анї хвильки спокою не має чоловік через тебе! — крикнула на него Сара і держачи одну руку в руцї Жака, відтрутила другою пса від себе. Пес почав гарчати, очима сьвітити і залїз під крісло. То ще єму не лучило ся, хоч в послїдних часах мусїв зносити не одно занедбанє від своєї другої панї. Хвилю стояв під кріслом, ждучи чи не закличе єго; але Сарі й при голові не було займати ся ним, она схилила ся до Жака, що шептав їй щось до уха. Тепер вже пес розлютив ся, почав голосно брехати, скочив на стіл, хотячи дістати ся на колїна Сари і вишкірив до Жака зуби. Але Жак крикнувши остро „марш!“ струтив єго зі стола. А Сара не сказала нї однїського слова і навіть не оглянула ся за ним. Незвичайно здивований і лютий з того поведеня пес тихо залїз під крісло, а по хвили, бачучи, що єго панї занята чим иншим, коли єму в комнатї було нїяково, викрав ся крізь на пів отверті двері на двір. Залюблені не замітили того. Аж нараз — може чверть години пізнїйше — вирвав їх з розкішних мрій крик і гомін з огорода. Зірвали ся і стали наслухувати. Сара відчинила вікно.

— Що стало ся? — спитала перебігаючого попри вікно огородника.

— Скажений пес в огородї! — відповів огородник і побіг дальше.

— Жолї! — крикнула Сара, обертаючи ся скоро до комнати. Але Жолї не відозвав ся. Цїла трясучи ся зігнула ся під крісло, перетрясла ліжко, переглянула всї закутки — пса не було. Аж тепер побачив Жак, що двері отверті.

— Скоро — ідїть звідси, щоби вас нїхто не бачив — біжіть за ним — бо инакше всьо страчене! — лепотїла Сара дрожачим голосом і випхала Жака за двері. Сама відтак ще раз переглянула комнату і аж тепер побігла шукати до прочих комнат. Між тим цїлий замок був вже в руху. Двері зачиняли ся; пан вибіг з рушницею, накликуючи аби всїх псів скликано, воротар стояв коло буд своїх псів також з набитою рушницею, управитель велїв позамикати стайнї та поувязувати псів. Жінки ховали ся, а котрі були при роботї в огородї кричали до себе:

— Як єго побачите, минайте єго на праву сторону; кождий скажений пес на праве око слїпий!

Відважнїйші мужчини бігали по огородї з колами або стрільним оружєм, що кому попало в руки. Один кричав: „Тут єсть в корчах“ — другий: „Нї, побіг на подвірє“; — третий: „Під замком!“ — і так всьо бігало сюди і туди. Один писар пішов від воріт рівною дорогою довкола саду до міста.

— Жолї, Жолї! Принесїть єго! — кричала панї зараз, скоро почула крик і порозумі-

і напише нам коротенько, чи управа тютюну нашим поменшим, 5-, 10-, до 20-морґовим господарям виплачує ся і о скілько, або не виплачує ся і чому?

— **Приготовленя до весняної роботи.** Хто в осени не вивіз обірник, нехай тепер его вивозить. Чи его скидати малими купками і зараз розкидати, зависить від того, чи хто може мати досить рук до роботи, чи з весною буде мати більше або менше роботи і наконець від того, що хоче на тім поли посіяти. Під яре збіже, жито, овес, вику і горох було би найлїпше обірник розвозити зараз малими купками в ряди й розкидати, бо тут рання робота як найважнїйша і зле би було опізняти еї возженем і розкидуванем обірнику. Під бараболї, особливо тоди, коли хоче ся гноїти лиш бороздами, можна обірник скидати на великі купи. Скоро поле підосхне, треба обірник приорювати. — Дальше, вже тепер треба подумати о насїню. Хто не має власного насїня і мусить купувати, нехай зважає головно на то, щоби оно було чисте і добре кільчило ся; нехай каже дати собі насїня на пробу, зробить пробу дома, і тогди аж купує. Як робити пробу на кільчене, розкажемо понизше. Проба така дуже важна і тепер на ню пора. Хто добуває бараболї на продаж, нехай не забуде вибирати собі на насїне. Треба вибирати середно великі, зовсїм здорові і такі, що мають як найбільше очок. Вибрані на насїне бараболї треба зложити в такім місци, де би ані не змерзли, ані не гріли ся і через то не кільчили ся сильно. Треба оглянути плуги, борони, валки і другі знаряди господарскі та понаправляти, що потреба. Наконець треба оглянути та поправляти упряж і розважити, чи буде досить робочої сили, скоро настане пора до того.

— **Як пробовати, чи насїне добре кільчить ся?** На то єсть такий дуже добрий і дуже простий способ: Випражити на блясї або в рурі пісок і розколотити его з водою рідко на плоскій тарілцї. Відтак досипати до того поволи зовсїм сухого піску, так, щоби аж зробила ся густа маса. Воду, яка ще підсяде ся, зливає ся а пісок розкраює ся ножем вздовж і в поперек на чотири рівні части. Відтак бере ся жменьку насїня, перемішає ся добре, і вибирає ся з него по зернятку, як котре попаде ся в пальцї та засаджує ся в пісок, в кожду четвертину по 25 зерен, разом 100. Все то вкриває ся трохи меншою мисочкою і ставить ся в хатї де на спокійнім місци. Вода, яку в себе натягнув пісок, держить вогкість, через 14 днїв, отже як-раз через такий час, в котрім всї здорові і добрі зерна повинні би скільчити ся. Що дня заглядає ся і вибирає ся ті зерна, котрі скільчили ся і записує ся їх або запамятує ся собі добре. Коли насїне було добре, то до того часу повинноби скільчити ся на 100 верен: пшеницї 95, жита 95, ячменю 95, вівса 90, гречки 70, кукурузи 87, вики і гороху 85, тимотки 87, люцерни 85, червоної конюшини 85, білої конюшини 73, лену 87, капусти 75. Так учить господарів др. Вайнцірль, директор контрольної стациї для насїня у Відни. По такій пробі може господар пізнати, яке его насїне, або яка та пробка, після котрої він має купити собі зерна на насїне.

— **Кілька заміток про тютюн.** В нашій половинї держави в Долитавщинї (отже без Угорщини і Боснї та Герцеґовини) садять тютюн в трох краях а то: **в Галичинї, полудневім Тироли і в Дальмациї.** Найбільше тютюну садять у нас в Галичинї, бо річно більше менше 2900 до 3000 гектарів або около 5213 морґів (гектар має морґ і несповна три чверти, або 2780 квадр. сяжнїв). В Тироли і в Дальмациї садять значно менше, бо всего ледви 350 до 400 гектарів (около 680 морґів) В Галичинї відбирає заряд тютюновий річно 26.000 сотнарів листя, отже пересічно 8 і сїмдесятих (8·7) сотнара з гектара. В полудневім Тироли відбирає заряд аж 35.000 сотнарів листя, отже в порівнаню з Галичиною значно більше, але при тім треба й то зважити, що там відбирає заряд зелене листє; котре більше важить. В Галичинї платить заряд тютюновий за 8·7 сотнарів більше менше до 172 зр., а що видаток на управу виносить на гектар більше менше 68 до 70 зр., то чистий дохід з гехтара єсть 102 до 105 зр. або з морґа 60 до 62 зр. В полудневім Тироли дає гектар 250 до 300 зр. чистого зиску, а в Дальмациї ще більше, бо там суть такі роди листя, за котрі заряд тютюновий платить від сотнаря по 140 зр. і більше. Виходить з того, що у нас садять найбільше тютюну, але мають з него найменший зиск.

— **Цьвіти вазонкові**, скоро лиш зачнуть будити ся до нового житя, треба пересаджувати, найлїпше під конець сего місяця або з початком марта, щоби опісля, коли станут пускати пагони, мали вже спокій. Насамперед треба постарати ся о сьвіжу землю (найлїпше від городника) і о нові, більші вазонки. Старі вазонки можна також уживати, але насамперед треба їх добре вичистити, вимити і випарити. Зачинає ся пересаджувати насамперед найбільші ростини, котрі потребують нових вазонків; старі можна тогди ужити до инших ростин. Позаяк деякі ростини вимагають окремої землї, то треба городникови сказати, до якої ростини еї треба. Земля повинна бути досить перемішана з піском. Коли приступає ся до пересаджуваня, то треба ростину взяти правою рукою пеньком між пальцї, обернути вазонок горі дном і взявши з гори лївою рукою ударити вазонком кілька разів об край стола, щоби цїла груда землї випала на долоню. Тогди треба здоймити з груди ті черепки, що вкривали дїрку на споді у вазонку, відкришити з верха з гори ту землю, що була рівно з берегами вазонка а боками лиш зрушити коріне копачем; дрібні корінцї, коли за густі, треба трохи попритинати. Коли би земля була за суха, то треба ростину вложити в миску з лїтною водою, щоби груда розмокла. Дуже часто буває, що коріне не переросте цїлої груди землї; тогди треба ту землю, в котрій нема корінців, відкришити і подивити ся на коріне, чи оно не стало псувати ся, чи здорове. Все нездорове коріне треба відтяти острим ножем. По тім пересаджує ся ростину до сьвіжого вазонка, котрий єсть лиш трохи більший, як так прилагоджена груда з корінем. Дїрку у вазонку треба ще вкрити черепком, щоби вода попід него могла пізнїйше добре збігати. Сьвіжа земля не повинна бути за мокра. Груду з корінем треба добре обсипати землею і потолочити трохи, щоби де не лишило ся порожне місце, а відтак і цїлий вазонок треба наповнити землею так, щоби земля на палець була низше берегів вазонка. Наконець притинає ся ще й галузки та ставить ся ростину в холоднім місци і аж по кількох днях вносить ся еї до теплої комнати і ставить на вікнї проти сонця. Щоби ростини красно розвивали ся, уживає ся штучного гною, котрий робить ся з 30 ґрамів фосфорокислого амоняку, 25 ґрамів салїтрокислого калї, 20 ґрам. сїркового амоняку і 25 ґр. салїтрокислого соду. З тої мішанини дає ся 1 ґрам на лїтру води і тою водою підливає ся.

Телеґрами.

Відень 27 лютого. Після достовірних вістий Єго Вел. Цїсар виїде в понедїлок дня 1 марта рано інкоґнїто під іменем ґрафа Гогенембс на пригірок сьв. Мартина. — Ґр. Голуховский принимав російского амбасадора ґр. Капніста і конферував з ним пів години.

Софія 27 лютого. В понедїлок приїде тут сербский король і побуде аж до четверга. В проґраму торжеств в его честь входять ревія войскова і відкрите зелїзницї Софія-Роман.

Льондон 27 лютого. Після приватної депешї з Атин постановив грецкий король приняти ноту держав.

Атини 27 лютого. Команданти европейских ескадр оголосять проклямацию в справі розширеня окупациї Крети і заявлять, що всяке вороже виступлене против загранчиних кораблїв будуть силою відпирати.

За редакцию відповідає: Адам Крeховецкий

ла, що дїє ся. Льокай, котрий єму носив снїданє, скочив до комнати Сари; але еї там не було, найшов еї в другій комнатї змішану і переполошену, глядаючу пса.

— То ви тому винні; лишили менї отверті двері і він менї утїк! — ломила руки Сара.

— Овва, мамзелько, та ж то вже добра хвиля, як я єму носив снїданє; від того часу могли ви побачити, що двері отверті, як би у вас не було очий для иншого.

— Мовчіть, ви тому винні! Як би ви були замкнули, був би не міг утечи. Лише ви і ви!

Льокай хотїв їй порядно відрізати, але в тім прийшла панї і ще одна дама, бо не могли діждати ся песика.

— Де пес? — спитала скоро Сари.

— Даруйте, ласкава панї, вибіг менї з комнати; але мусить бути десь тут в покоях — шукаю его. Франц приніс єму снїданє а відходячи не замкнув дверий, а я того не виділа. Як наїв ся, обтерла я єму губу, він пішов положити ся на подушку і я ще не оглянула ся, аж тут нагле роздав ся крик. Ах, я не можу говорити від страху! Ах, мій золотий песик! — Цїла трясу ся! — Як єму що стане ся, то буде моя смерть! — І Сара закрила очи та почала плакати і стогнати.

— Панї стояла як приголомшена, лише очи грізно дивили ся то на Сару то на льокая.

— Прошу ласкавої панї — відозвав ся льокай відважно — мамзель говорить неправду. Она нїчого не робила, сидїв у неї льокай пана барона, Жак і якби була не займала ся ним тілько, то й пес, хочби і двері були отверті, не був би утїк. Так, так, не дивіть ся так на мене мамзель, я на себе вини не дам звалити. Аж тепер від вас Жак утїкав, як ви побігли за псом. — Так сказав Франц, котрий ненавидїв Сари і чув, що она задумує з Жаком, бо все его прискаржувала перед панею.

— Безвстиднице! — крикнула панї охриплим від гнїву голосом і хотїла на неї замахнути ся. Але Сара гордо на неї подивилась і забуваючи на удаваний перед хвилею жаль, спитала з пасьмішкою:

— Безвстиднице? Не знати длячого, то мусїло би перше доказати ся, ласкава панї.

Панї на ті слова опамятала ся, рука її опала, а Сара лиш глумливо на те дивилась. Відтак мала ще панї тілько сили, що приказала, аби зараз шукала пса, а єсли би єму лиш що небудь стало ся, утратить службу. По тих словах немов без душі упала на крісло, а льокай побіг по воду. А Сара бігала з одної комнати до другої та кликала Жолїнка; їй не розходило ся тут нї о пса нї о паню, але о тих пятьсот риньских для себе і пятьсот для пса річної пенсиї, та о добрий заробок і безжурне житє в тій службі. Однако по песику не було в цїлім замку анї слїду. Як стріла перебігла вість о тім по цїлім замку. Де хто був, глядав за Жолїнком. Вже на скаженого пса не тямили; лише „Жолї! Жолї!" чути було зі всїх сторін. Глядали его в корчах і в ставку, на запертих подах, в печах та в коминах, бо як стара ключниця говорила, „коли чорт хоче чоловіка скусити, то сховає часом деяку річ так, що й сьвятий би еї не найшов!

Між тим як в замку обертали всьо до гори дном, біг писар Калина з рушницею дорогою на долину попри сад і чув вже з сїножати крики: „Скажений пес! Убийте его! Утїкає до міста!" — Калина хотїв пустити ся за ним до міста, коли в тім кричить і кликає на него Сикора від своєї буди, аби ішов до него. Держав свого песика на руках, а коло него стояв Война тїх і також щось держав.

— Пождїть, Сикоро, прийду гнеть, лише мушу убити того пса, бо стане ся нещастє.

— Ей, пане Калино! Як прийде до міста, так его Гавлїчек певне застрілить — копа раків! Ходїть-но лиш на словечко — кликав знов Сикора. Отже Калина пустив ся до буди, а Войтїх вибіг напротив него і нараз підніс до него руки, в котрих держав Жолїнка.

(Дальше буде).

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.